

Til Børne- og Undervisningsudvalget

10. september 2020

I forbindelse med foretræde ved Henrik Nevers, næstformand i Danske Gymnasier for Børne- og Undervisningsudvalget 10. september 2020, ønsker Ole Heinager, formand for Danske Erhvervsskoler og -Gymnasier – Lederne, og Lars Goldschmidt, formand for Danske Erhvervsskoler og -Gymnasier - Bestyrelserne, at oplyse Børne- og Undervisningsudvalget om følgende bemærkninger til den power point præsentation, som er vedlagt mødepunktet som bilag.

De to formænd repræsenterer et samlet Danske Erhvervsskoler og -Gymnasier (DEG).

Konklusion på baggrund af eftersyn

Under denne pp fremfører Danske Gymnasier følgende argumenter:

Danske Gymnasier:

Eftersynet af institutionsudviklingen viser en udtalt konkurrence: Skolerne oplever i udpræget grad, at de er i en konkurrencesituation, hvor de forsøger at tiltrække de samme unge. Især på erhvervsskolerne opleves det som en barriere for lokalt samarbejde.

Danske Erhvervsskoler og -Gymnasier replik:

Udtalelsen bør nuanceres. I eftersynet af institutionsudviklingen på undervisningsområdet står der, at "Særligt på erhvervsskolerne, som har haft en generel faldende søgning, opleves konkurrencen som en barriere for lokale samarbejder. Og på tværs af alle institutionstyper samarbejder institutionerne generelt helst med andre institutioner uden for eget geografiske nærområde, som de ikke oplever at være i direkte konkurrence med".

DEG påpeger, at bevillingssystemet er sammensat således, at den aktivitetsafhængige andel af det samlede statstilskud til skolerne udgør ca. 95 pct., hvormed der naturligt opstår en konkurrencesituation i tider med faldende aktivitet og besparelser. Dog skal det pointeres, at institutionerne samarbejder på tværs af landet, hvor det giver mening.

Institutionseftersynet påpeger derudover, at "manglende samarbejde mellem erhvervsskolerne og de almengymnasiale uddannelsesinstitutioner findes at skyldes kulturelle barrierer, der gør, at det ikke er naturligt at samarbejde på tværs".

Mange erhvervsskoler har et bredt udbud af uddannelser herunder almen gymnasiale, erhvervgymnasiale, erhvervsuddannelser osv. Og er derved "selvforsynende" med kompetencer og fagligheder, hvilket kan reducere incitamentet til samarbejde med andre institutioner.

Danske Gymnasier:

Der er ikke systematiske sammenhænge i fusioner og samarbejder, som er styret af bl.a. personlige relationer og ikke nødvendigvis hænger sammen med udvikling i elevgrundlag.

Danske Erhvervsskoler og -Gymnasier replik:

Udtalelsen bør nuanceres. Som det fremgår af eftersyn af institutionsudviklingen på undervisningsområdet, er fusioner drevet af en række forskellige rationaler og bevæggrunde - fra snævre økonomiske interesser om at opretholde en ellers ikke økonomisk bæredygtig institution til mere lokale ønsker om f.eks. at understøtte geografisk nære udbud.

Da 95 pct. af statstilskuddet er bundet op på aktiviteten, vil udviklingen i elevgrundlaget have en indflydelse på, om en institution på sigt er økonomisk bæredygtig. Eftersynet finder, at den primære grund til at indgå fusionsovervejelser er at sikre opretholdelsen af specifikke udbud, hvilket kræver en elevkapacitet af rimelig karakter. Eftersynet viser, at der er blevet færre institutioner, men ikke færre udbudssteder, hvormed fusioner er blevet anvendt til et middel til at opretholde udbudssteder, så unge i hele landet har

Danske Gymnasier:

Konklusion: Der er behov for et mere sammenhængende system, hvor institutionerne samarbejder om et godt og bredt tilbud i hele landet. Det skal rammevilkårene understøtte.

Danske Erhvervsskoler og -Gymnasier replik:

Dette er DEG enige i.

[Vedr. elevfordeling:](#)

Under denne pp fremfører Danske Gymnasier følgende argumenter:

Danske Gymnasier:

Det er afgørende at starte med elevfordeling
Klyngemodel
Kapacitet
ventelister

Danske Erhvervsskoler og -Gymnasier replik:

DEG mener, at elevernes uddannelsesvalg ALTID skal respekteres og institutionsvalget i videst muligt omfang respekteres.

DEG mener, at de udfordringer der er med enten udkantsproblematik eller en etnisk polarisering skal løses der, hvor problemerne er. DEG mener samtidig, at det primært er et problem på de almene gymnasier, og der derfor ikke er grund til at involvere handelsgymnasiet, hhx og teknisk gymnasium, htx i en generel elevfordeling.

Der er over 140 udbudssteder med stx, mens der er knapt 60 på henholdsvis hhx og htx - og det nogle gange det samme sted. Eleverne på hhx og htx er villige til at rejse langt til et handelsgymnasium eller et teknisk gymnasium. Ser man på, om eleverne vælger deres lokale hhx eller et hhx i en anden kommune, så er det kun 6,6 pct. af eleverne, som vælger et andet handelsgymnasium end det, som ligger i deres egen kommune. Tallet er 3,7 pct. på htx.

En kapacitetsbegrænsning må ikke betyde, at det ikke er muligt at få en større andel af gymnasieeleverne til at vælge hhx eller htx i fremtiden. Fastsættes kapaciteten efter de nuværende elevstørrelser på skolerne, så kan flere i fremtiden ikke tilvælge hhx og htx. I dag går over halvdelen af gymnasieelever på stx, mens 1/3 går på hhx og htx.

DEG mener, at der skal gøres op med ventelisterne, så det ikke er muligt for gymnasier at hente elever hos andre skoler efter skolestart. Der kan være et fast tidspunkt - f.eks. efter tre måneder - hvor eleven kan flytte, hvis eleven mistrives.

Taxameter

Under denne pp fremfører Danske Gymnasier følgende argumenter:

Danske Gymnasier:

Øget grundtilskud og lavere elevtaxameter

Eller kombineret klasse-og elevtaxameter

Danske Erhvervsskoler og -Gymnasier replik:

Det er afgørende for DEG, at bevillingssystemet understøtter kvalitetsuddannelser med godt uddannelsesmiljø. Det skal være muligt for unge og voksne at kvalificere og opkvalificere sig til videre uddannelse og jobs uanset, om de bor på landet eller i de store byer. Uddannelser, som kan adressere de hastige forandringer og kompetencebehov, som samfundet står over for nu og fremover.

DEG har fem principper for fremtidens system:

1. Enkelt og gennemsigtigt bevillingssystem

Det er væsentligt at få et bevillingssystem, der er enkelt og gennemsigtigt. En reduktion i antallet af takster og tilskud samt en primært tidstro udbetaling af disse er at fortrække. Ydermere skal den aktivitetsbestemte del af bevillingssystemet udgøre en mindre procentdel og den aktivitetsuafhængige procentdel udgøre en større procentdel. Derved vil muligheden for at sikre ensartet kvalitet være markant højere og institutionsdriften vil være mere robust over for aktivitetsudsving.

2. Et bevillingssystem, der adresserer strukturelle problematikker

Et fremtidigt bevillingssystem skal kunne adressere en række forskellige og til tider modsatrettede strukturelle udfordringer, hvis det skal sikre et geografisk dækkende uddannelsesudbud af høj kvalitet og med et godt uddannelsesmiljø. Bevillingssystemet skal være agilt ift. samfundsmæssige forandringer, som konstant påvirker vilkårene for at drive uddannelser f.eks. demografi, udkantsproblematikker, etnisk ubalance og sociale problemer.

3. Grundtilskuddet skal være udbudsbestemt

Bevillingssystemet skal sikre bred geografisk dækning af uddannelser og samtidig tage højde for institutionsforandringer, som f.eks. campusdannelse, forpligtende samarbejder mv. Derfor bør grundtilskuddet være knyttet til den lokation, hvor der udbydes uddannelse, og ikke til om det er en selvstændig institution eller del af en større. Ved at grundtilskuddet er knyttet til udbudsstedet frem for institutionen, vil man også opnå et system, hvor institutionens beslutningsgrundlag for institutionssammenlægning ikke vil være betinget af bortfaldende midler, hvilket for relativt små institutioner kan have en væsentlig betydning.

4. Tilsyn til at imødekomme politiske målsætninger og prioriteringer

Bevillingssystemet er igennem mange år blevet tilsynet ved incitamentsstrukturerer, hvoraf flere af dem modarbejder hinanden. Det vil være mere hensigtsmæssigt, at de ønskede politiske incitaments i højere grad forankres i ministeriets faglige tilsyn, således at det sikres, at institutionerne arbejder efter de politiske mål om høj kvalitet i uddannelserne både fagligt og socialt ift. alle typer af elever.

5. Økonomisk ligestilling af sammenlignelige uddannelser

Bevillingerne til uddannelserne bør følge omkostninger, der er forbundet med gennemførelsen. Der er efter overenskomstaftalen i 2013 kun marginale forskelle i overenskomsterne på det gymnasiale område. Samtidig er der sket en teknologisk udvikling som har ændret udgifterne til f.eks. laboratorier og teknologi. Der bør derfor særligt på de gymnasiale uddannelser foretages et takstefterblik, hvor der tages højde for disse ændringer. DEG mener, at bevillingssystemet, som det kendes i dag, bør gennemgå en reformering, der indeholder ovenstående fem pejlemærker. Det skal dog afslutningsvist siges, at den grundlæggende idé bag taxametersystemet bør fastholdes

Institutionslov

Under denne pp fremfører Danske Gymnasier følgende argumenter:

Danske Gymnasier:

Skal understøtte bredt udbud via ligestilling af institutionerne

Danske Erhvervsskoler og -Gymnasier replik:

DEG mener ikke, at det skal være muligt for alle institutioner at udbyde alle uddannelser.

I institutionsloven for de erhvervsrettede institutioner er der i dag en binding på, at udbydere af hhx og htx skal udbyde grundforløb på erhvervsuddannelser også. Denne kobling mener DEG er vigtig, og den skal der ikke gives køb på for at sikre institutioner et så bredt udbud som muligt.

Der skal hellere ses på vilkårene for fusioner af institutioner, hvor den fusionerede institution skal have lov til at beholde begge grundtilskud efter 4 år.

DEG mener, at der politisk bør arbejdes for en fælles institutionslov med det almen-gymnasiale område, der gør det nemmere at fusionere de to typer institutioner således, at der f.eks. lettere kan skabes byskoler i tyndere befolkede områder. Dette kan gøre det nemmere at fastholde uddannelsesudbud tæt på borgerne.

I denne institutionstype er det vigtigt for DEG, at erhvervsuddannelsernes aftagere – arbejdsmarkedets parter – er repræsenteret i bestyrelserne, og at erhvervsuddannelsernes kvalitet sikres af lokale uddannelsesudvalg, ligesom det er vigtigt med en forbindelse til de erhvervs-gymnasiale uddannelser, hvor man skal fastholde den stærke kvalitet hos underviserne på hhx og htx ved, at de minimum skal have 2 års relevant erhvervs erfaring.

Det er også vigtigt for DEG, at institutionens øverste leder ikke nødvendigvis skal have undervisningskompetence, men at denne kompetence kan findes hos den nærmeste leder på udbudsstedet. Dette skyldes den multifaglighed, som en erhvervsskole eller fusioneret skole repræsenterer. Det skal være op til den ansættende bestyrelse at vurdere behovet for undervisningskompetence hos den øverste leder.

En samlet gymnasieskole

Under denne pp fremfører Danske Gymnasier følgende argumenter:

Danske Gymnasier:

Den brede uddannelsesdækning halter i en tid med faldende ungdomsårgange

Danske Erhvervsskoler og -Gymnasier replik:

Det er DEG ikke enige i. Institutionseftersynet viser, at der trods færre institutioner de sidste 10 år er blevet flere udbudssteder, da de fusionerede institutioner giver mulighed for at fastholde og udvide antallet af udbudssteder. Desuden konkluderer rapporten, at størrelse på skolen ikke siger noget om kvaliteten på skolen. Derfor mener DEG ikke, at man politisk skal beslutte, om fusioner er dårlige eller gode, men lade det være op til de enkelte bestyrelser at beslutte f.eks. ud fra kriterier om enheder, der er bæredygtige ift. økonomi, kvalitet og tilbagetrækning.

Danske Gymnasier:

Samtidig er antallet af unge, der krydssøger, vokset markant = Eleverne ser i stigende grad de gymnasiale uddannelser under ét.

Danske Erhvervsskoler og -Gymnasier replik:

Det er DEG ikke enige i. Krydssøgning er ofte et redskab for eleven, som meget gerne vil til en større by og gå på gymnasiet. De vælger ofte stx eller hhx som 1. og 2. prioritet i samme by for at være sikret en plads og så håbe på, at 1. prioritetsgymnasiet tilbyder en plads efter studiestart.

DEG oplever, at majoriteten af elever, som vælger hhx eller htx gør det som et bevidst valg, fordi de ønsker de pågældende uddannelser. De er ikke ligeglade med, om de får stx, hhx eller htx. Som sagt er mange af dem villige til at rejse længere end til det lokale almene gymnasium for at få deres uddannelse. Det ville de ikke gøre, hvis de så uddannelserne som et fedt.

Danske Gymnasier:

De gymnasiale uddannelser bør samles –fortsat med klare, adskilte profiler –så alle skoler kan udbyde alle uddannelser, alt efter de lokale behov

Danske Erhvervsskoler og -Gymnasier replik:

DEG er meget imod enhedsgymnasium, hvor de tre gymnasiale uddannelser bliver til én.

I Danske Gymnasiers 2025-strategi står der: *"På længere sigt kan der dannes én gymnasieskole, hvor de stærke almengymnasiale værdier er kulturbærende"*. Det mener DEG ikke.

DEG ønsker at fastholde de tre gymnasiale uddannelser som selvstændige uddannelser for de unges skyld. De unge tilvælger hhx og htx ud fra det særlige ved netop disse uddannelser og fravælger i den forbindelse de almengymnasiale værdier. Det skal de også have lov til fremadrettet.

DEG mener også, at der ikke skal slækkes på kravet om, at en udbyder af hhx og htx også skal udbyde

Danske Gymnasier:

Det vil give alle kommende elever reel adgang til de forskellige typer gymnasiale uddannelser, jf. den politiske intention bag reformen

Danske Erhvervsskoler og -Gymnasier replik:

DEG mener, at forslaget om et enhedsgymnasium, hvor alle skal udbyde alt, er et udtryk for at sikre elever til så mange almene gymnasier som muligt, og ikke et udtryk for elevernes interesser.

Med venlig hilsen

Ole Heinager
Formand, DEG-L

Lars Goldschmidt
Formand DEG-B